

DROBNÉ SAKRÁLNÍ STAVBY – KAPLE UHERSKOBRODSKA

Tomáš Pospěch, Uherský Brod

Stavební, slohová i umělecká rozmanitost drobných sakrálních staveb tvoří pestrou mozaiku, která dotváří bohatý obraz moravského venkova. V každé z těchto staveb je ukryt odkaz našich předků – jejich duše, práce i život. Následující článek je věnován nejdominantnějšímu stavebnímu typu mezi drobnými sakrálními památkami – kaplím, neboť tento stavební typ předčí ostatní tvarovou bohatostí i počítí převahou.

V obraze naší krajiny, přetvářené po staletí lidovou tvořivostí místních obyvatel, sehrávala prostá zbožnost i náboženská propagace nemalou roli a výraznou měrou se odrazila na její dnešní podobě. Typické příklady tohoto snažení můžeme spatřovat v drobných sakrálních objektech a stavbách, které dokreslují malebný obraz moravské a slezské krajiny.¹

Úvodem by se slušelo nejprve definovat pojem drobné sakrální stavby. Pod toto označení zahrnujeme samostatně vybudované stavby nesoucí náboženskou symboliku, které byly vystavěny na obecním katastru při polních cestách, vodních tocích, nedalekých lesích, ale i v centru sídelních jednotek. Řadíme sem boží muka, poklony a kaple rozličných rozměrů a také drobné zvoničky a zvonice, které se svou funkcí pohybují na hranici mezi sakrální a profánní architekturou. K výše jmenované skupině se svou významovou identitou řadí i sakrální objekty. Ty jsou co do počtu a různorodosti tvarosloví pro stavební nenáročnost kvantitativně mnohem více zastoupeny. Mezi ně počítáme volně stojící kříže, památné kameny, skulptury světců, jednoduché schránky zavěšené na kmeni vzrostlého stromu, či uměle vybudovaném dřevěném sloupku nesoucím náboženskou symboliku. Dále sem patří také drobné pomníčky a svaté obrázky zasazené do vhodného přírodního zákoutí, které je chrání před nepřízní počasí.

Sakrální stavby a objekty byly budovány z různých důvodů, jednak jako výraz hluboké zbožnosti lidu, ale i jako forma poděkování za ukončení ničivé epidemie, nebo jako prosba o ochranu patrona, který měl z náboženského hlediska moc odvrátit hrozbu živelných katastrof a morových ran. Jednotliví světcí, ke kterým se touto formou lidé obraceli, měli tak bdít například nad bezpečím poutníků, honáků dobytka, prvorodiček a prostých občanů. Některé stavby byly budovány i jako hřbitovní kaple milované osoby fundátora. Obdobně i některá boží muka a kaple byla stavěna na místech velkých pohřebišť z dob válečných útrap a choleryových ran. Jinde tyto stavby plnily funkci orientačního bodu v krajině a ve 20. století byly často zřizovány jako památník a vzpomínka na oběti první a druhé světové války.

Plošným výzkumem na území uherskobrodského regionu, který zahrnuje 24 obcí, bylo nalezeno a zdokumentováno 44 dochovaných drobných sakrálních staveb. Mezi nimi je nejčastěji zastoupen počtem 28 stavební typ kaplí. Zbývající stavby tvoří 6 poklon, 2 boží muka, 4 zvoničky a 4 zvonice. Památkově chráněno je z tohoto rozsáhlého souboru pouhých 8 staveb.

Tento článek je věnován nejpočetnější stavební skupině z uvedeného souboru, tedy kaplím. Původ označení slova „kaple“ je obecně odbornou literaturou spojován s uložením pláště sv. Martina Turského v modlitebně královského paláce v Paříži. Název této svatyně vycházel z označení této posvátné relikvie „capella“ z latinského „cape“, tedy plášť. Později vešel do všeobecného povědomí a byl užíván pro menší kultovní prostory, a to jak samostatné, křtící, hřbitovní, palácové, hradní, zámecké, tak i pro kultovní prostory tvořící součást chrámu, atd.² V rámci zkoumání drobných sakrálních staveb řadíme pod označení „kaple“ solitérní stavby nevelkých rozměrů stojící volně v krajině, při polních cestách, vodních zdrojích či uvnitř sídelních jednotek. Jde zpravidla o stavby zděné, různého půdorysu, tvořící vnitřní prostor, do kterého je možno vstoupit. Uvnitř kaple je obvykle situována oltářní menza se sochou nebo obrazem patrona, jemuž je stavba zasvěcena. Pro úplnost je z této základní

charakteristiky nutno ještě vyčlenit filiální kaple, které slouží k pravidelným bohoslužbám ve smyslu zástupného kostela v obcích bez samostatné farnosti.³

Ze stavebního hlediska představují kaple velmi rozmanitou paletu tvarů a podob. Akcentují jak slohové prvky velkých sakrálních staveb svého okolí, zpravidla zastoupené dominujícím barokem, tak velký podíl řemeslné zručnosti a výtvarné invence stavebníka odvislé od finanční možnosti donátora. V půdorysném provedení se nejčastěji setkáváme s čtvercovými, obdélnými, méně častěji půlkruhovými nebo šestibokými kaplemi, které jsou u staveb pravouhého půdorysu někdy ukončené apsidálním nebo polygonálním závěrem. Korpus kaple je nejčastěji bílé omítnut, což má často spojitost se symbolikou čistoty a nevinnosti. Jindy je tónován do lidových barev obce, na jejímž katastru se nachází. Často bývá ve spodní části opatřen z praktických důvodů tmavou, obvykle modře kolorovanou podezdívkou. V některých oblastech Slovácka jsou kaple bohatě ornamentálně zdobený a svou živostí barev září do širokého okolí.⁴

V průčelí kaplí, často ozdobně ztvárněném, je zasazen vchod, jímž lze vstoupit do interiéru stavby. Vnitřní prostor bývá u starších staveb zaklenut křížovou nebo valenou klenbou. U mladších bývá zpravidla uzavřen plochým stropem. Oltářní menzy se vyskytují od nejprostších po bohatě zdobené, které jsou v některých případech pokryty antependií s řadou ornamentálních výšivek. Stavby uzavírá obvykle sedlová střecha, v závěru zvalbená, kryta pálenou taškou bobrovkou. Krom pálené tašky je u několika starších hodnotnějších kaplí užit opukový šifr, břidlice, dřevěný šindel, výjimečně slaměné došky. Časté je také užití plechové krytiny, která je rozšířena díky své lehké dostupnosti a nízké finanční náročnosti oproti jmenovaným materiálům. Ve vrcholu štítu bývá nad průčelím zasazen kovový jednoramenný, nebo dvouramenný tzv. cyrilometodějský kříž. Některé kaple plní navíc funkci obecní zvonice. Ty mívají ve střešní konstrukci zasazené tvarově rozmanitě provedené zvoničky, které jsou v mnoha případech uzavřené stanovou stříškou. Velikost jednotlivých kaplí se pohybuje od drobných stavbiček s minimálním vnitřním prostorem až po poměrně rozměrné stavby napodobující architekturu velkých kostelů. U kaplí bývá zasazena dvojice až čtveřice dlouhových stromů, obvykle lípy, kterým byla přisuzována zvláštní ochranná síla a které se od konce 18. století staly národním symbolem.⁵

Nejstarší stavební památky tohoto druhu na území Moravy a Slezska pocházejí převážně z konce 17. a počátku 18. století. V uherskobrodském regionu se nejstarší dochovaná kaple nalézá v Uherském Brodě. Je zasvěcena Nejsvětější Trojici a pochází z roku 1719. Kaple ještě staršího data jsou hojněji zastoupeny v sousedních regionech. Například na Uherskohradištsku patří k nejstarším kaple sv. Jana Křtitele ve Starém Městě, datována do poloviny 13. století. Z nejstarších staveb barokního období na Uherskohradištsku jmenujeme například kapli Panny Marie Hostýnské v Kudlovicích z roku 1663, sv. Rocha v Uherském Hradišti – Mařaticích z roku 1681, nebo sv. Jana Nepomuckého na Velehradě z roku 1715.

V samotném uherskobrodském regionu se kaple objevují v mnoha stavebních variacích a podobách a jsou zasvěceny různým patronům. Nejčastěji převládá zasvěcení Panně Marii (kaple Panny Marie v Březové, Bystřici pod Lopeníkem, dvojice kaplí v Drslavicích, Havřicích, Horním Němčí, Nivnici, Strání a Vlčnově), dále jsou tři věnovány sv. Anně (v Bystřici pod Lopeníkem, Dolním Němčí a Těšově), sv. Rodině (dvojice kaplí ve Vlčnově a kaple ve Slavkově). Po dvou jsou zasvěceny sv. Cyrilu a Metodějovi (v Bánově a Újezdci u Luhačovic) a po jednom sv. Rochu (v Suché Lozi), sv. Janu Nepomuckému (v Nivnici), sv. Petrovi a Pavlovi (v Suché Lozi), sv. Barboře (ve Lhotce), sv. Šebestiánovi a Fabiánovi (v Havřicích), sv. Václavovi (v Uherském Brodě), sv. Andělům Strážným (v Uherském Brodě), Povýšení sv. Kříže (v Nivnici) a Nejsvětější Trojici (v Uherském Brodě).

Většina těchto kaplí byla zbudována mezi polovinou 18. a 19. století. Nejstarší datovaná kaple na Uherskobrodsku pochází z roku 1719, nejmladší z roku 2001. Obě se nacházejí na katastru města Uherský Brod. Absence staveb předbarokního období jde na vrub nepříznivé pozici Uherskobrodsku v rámci historických hranic, které bylo vystaveno řadě ničivých nepřátelských vpádů.

Nejčteněji jsou zastoupeny kaple v okolí města Uherský Brod a v přilehlých obcích. Tyto kaple pocházejí převážně z druhé poloviny 18. století a tvoří architektonicky nejhodnotnější část celého souboru. Ve svém provedení reflektují prvky klasické barokní architektury, která navazuje na rozsáhlou stavební činnost dominikánského řádu podporovanou vlastníky uherskobrodského panství z rodu Kouniců. Do tohoto okruhu lze zařadit i kaple v přilehlých obcích Havřice, Lhotka a Drslavice.

Základní společnou charakteristikou této skupiny barokních kaplí je půdorysné longitudinální uspořádání objektů a výrazně předstupující, barevně kolorovaná podezdívka. Na vnějším členění fasády se u těchto staveb uplatňují lizénové rámy nebo jednoduché, či zdvojené pilastry v nárožích. Kaple jsou opatřeny v průčelí pravouhlým vchodem, který je v několika případech v horní části segmentově nebo půlkruhově zklenut. Boční stěny kaplí jsou osazeny drobnými segmentově zaklenutými okny, rámovanými šambránou. U několika kaplí okna zcela chybí a jediný přirozený zdroj světla, který vniká do interiéru, prochází skrze mřížoví v horní části dřevěných dveří. Korpus těchto kaplí zpravidla ukončuje bohatě profilovaná průběžná korunní římsa, nad kterou se v průčelí vypíná tvarovaný štít s postranními konkávně vykrojenými křídly nebo volutovými závitnicemi. Štít je korunován ve vrcholu trojúhelným ořímsováním nástavcem. V případě kaplí ve Lhotce a Drslavicích je užito prostšího, trojúhelného ořímsování řešení štítu. Uzavřeny jsou sedlovou střechou, ve většině případů v závěru zvalbenou. Jako krytina převažuje pálená taška, výjimečně je užito jako krytiny plechu.

Ve dvou případech jsou kaple, u nichž se vyskytuje řada příbuzných architektonických prvků, obohaceny o šestibokou zvoničku, zakončenou cibulovou bání usazenou přibližně ve středu střešní konstrukce. Tyto střešní zvoničky byly dříve dřevěné, v současnosti jsou nahrazeny zvoničkami kovovými. Jmenovitě se jedná o kapli sv. Barbory ve Lhotce a kapli sv. Panny Marie Hostýnské v Drslavicích.

K uzavření vnitřního prostoru těchto kaplí je užito převážně valené nebo křížové klenby se styčnými lunetami, někdy opatřenými vytaženými hřebínky. Výjimku opět představuje kaple sv. Andělů Páně v Uherském Brodě, kde je k uzavření vnitřního prostoru užito zcela ojediněle placky, odpovídající vyšší náročnosti jejího architektonického provedení.

Barevné provedení vnější fasády ovlivňuje nejvíce lidová architektura Slovácka. Ta se projevuje ve dvou variacích, a to použitím bílé líčky s modře kolorovanou podezdívkou, nebo okrové líčky s podezdívkou hnědě kolorovanou. V některých případech jsou pomocí tmavších či světlejších odstínů zvýrazněny architektonické detaily.

Vzájemně propojené okruhy představují také kaple, které se vyskytují na katastru obcí spojených v rámci jednotlivých farností.

Nejstarší kaple, u kterých se uplatňují společné rysy v rámci katastru jedné obce, pocházejí z doby před polovinou 18. století. Jedná se o kaple sv. Anny a kapli Panny Marie v Bystřici pod Lopeníkem. Tyto kaple představují poměrně nevelké objekty, které působí velmi jednotným dojmem. Obě stavby jsou vybudovány na longitudinálním půdorysu s polygonálním závěrem a nízkou, lehce předstupující podezdívkou. V průčelí jsou opatřeny pravouhlým vchodem, který je v případě kaple Panny Marie zaklenut v horní části segmentově, nebo půlkruhově v případě kaple sv. Anny. Osazeny jsou trojúhelným štítem a drobnými pravouhlými okny po stranách. Členěny jsou nevýraznou korunní římsou. Kaple jsou uzavřeny výrazně stlačenou sedlovou střechou, která je v závěru zvalbená. V případě drobnější stavby, zasvěcené sv. Anně je interiér uzavřen valenou klenbou. Kapli Panny Marie uzavírá plochý strop, který pravděpodobně nahradil původní zaklenutí pozdějším při opravě střešní konstrukce v roce 1854. V barevném provedení vnější fasády je u obou kaplí užito bílé líčky s hnědožlutým zvýrazněním horizontálních a vertikálních stavebních článků a rámováním vstupních i okenních otvorů v duchu místní lidové architektury.

Společné stavební prvky provázejí také kaple Panny Marie a sv. Rodiny ve Vlčnově, které pocházejí pravděpodobně z poloviny 18. století. Zde je architektonická podobnost ještě markantnější. Rozdílů spatřujeme jen v několika detailech v užití architektonických prvků.

Obě stavby jsou drobnějších rozměrů longitudinálního půdorysu, vystavěné na nízké, modře kolorované podezdívce. V průčelí kaplí je v široké špaletě proražen pravouhlý vchod, který je v horní části půlkruhově zaklenut. Po stranách jsou členěny širokými lizénovými pásy, které rámuji segmentově zaklenutá okna. Kaple jsou uzavřeny sedlovou střechou, v závěru zvalbenou. Jako střešní krytiny je užito méně častých tradičních materiálů, v jednom případě opukového šifru a v druhém břidlice. Vnitřní prostor kaple je v obou případech uzavřen valenou klenbou, u kaple sv. Rodiny zdoben nástěnnou malbou v podobě modře kolorované nebeské báně se zlatě zářícími hvězdami.

Do dalšího pomyslného okruhu patří kaple, které se vyskytují na katastru farnosti bánovské. I zde je možno spatřovat společně užitě stavební prvky. Jedná se o kapli sv. Cyrila a Metoděje v Bánově a kapli sv. Rocha v Suché Lozi. Obě pocházejí přibližně z poloviny 19. století. Výrazně se různí co do rozměrů, avšak v základním architektonickém řešení jsou si velmi podobné. Mezi společné znaky patří nejen longitudinální dispozice, která je v závěru apsidálně uzavřena, ale i hladká nečleněná fasáda, a zejména obdobně konkávně vykrojený obloukový štít. Barevné podání fasády užívá okrových a žlutavých tónů s bíle zvýrazněnými architektonickými detaily.

Stavební prvky užitě v konstrukci již zmíněné kaple sv. Rocha v Suché Lozi spojují tuto stavbu s další skupinou nejmladších objektů, zastoupených kaplí sv. Cyrila a Metoděje v Újezdci u Luhačovic a kaplí sv. Anny v Těšově. Tyto kaple pocházejí z první poloviny 20. století. Představují do značné míry nejednotné užití prvků historizujících slohů v rámci lidové rustikalizace. Společný element, který spojuje tyto stavby s výše zmiňovanou kaplí sv. Rocha, je drobná hranolová zvonička, vyrůstající z přední části střešní konstrukce, která je ukončena čtyřbokou stanovou stříškou. Velmi nápadná podobnost jejího užití u všech tří kaplí odkazuje na vzájemnou inspiraci kaplí v Suché Lozi.

Začlenění zbývajících kaplí lze stanovit velmi obtížně. Tyto stavby vstřebávají více či méně prvky historizujících slohů, uplatněných v závislosti na finančních možnostech fundátora a individuálních schopnostech stavebníka.

Za zmínku stojí některé z objektů, u kterých je jasně patrný vliv velké sakrální architektury daného místa. Takové příklady již byly sice zmíněny v počátku, avšak zde se jednalo o vlivy čistě barokní. V případě kaple sv. Anny v Dolním Němčí z roku 1830 je zjevně patrná inspirace průčelím tamního kostela sv. Filipa a Jakuba, který byl vybudován v letech 1870–1874. Ve stavebním podání kaple je tento prvek uplatněn ve skromnějším pojetí přecházejícím do podoby lidového žudra. I přes určitou rustikalizaci je zde stavební inspirace velmi nápadná.

Zbývajících kaple, pocházející vesměs z poloviny 19. a první poloviny 20. století, jsou často velmi jednoduše architektonicky řešeny bez výrazných zdobných stavebních prvků. Vystavěny jsou převážně na pravouhlém půdorysu s polygonálním nebo apsidálním závěrem. Výjimku tvoří kaplička Povýšení sv. Kříže v Nivnici z roku 1947, která je vystavěna na nepravidelném polygonálním půdorysu.

Zastřešení těchto staveb je řešeno vesměs ve dvou variacích, a to užitím jednoduché sedlové střechy, nebo ještě častěji sedlové střechy se zvalbeným závěrem. V uzavření vnitřního prostoru převažuje klenba valená nebo plochý strop. Jako krytina se dnes již výhradně objevuje plech, či pálená taška. Starší hojně užívané materiály, jako je břidlice, šifr, došky nebo dřevěný šindel, jsou již užity velmi ojediněle a bez nadsázky lze říci, že v této lokalitě téměř zcela vymizely.

Povzbudivou skutečností, kterou přinesl terénní průzkum, je konstatování, že převážná většina objektů je v relativně dobrém stavu. A to i přes fakt, že řada z nich je zatížena neujasněnými majetkovými vztahy, které často komplikují jejich případnou údržbu.

obec: Bánov
název DSA: Kaple sv. Cyrila a Metoděje
datace: r. 1863
rozměry: š. 296 cm, h. 300 cm

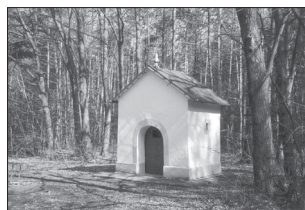
obec: Březová
název DSA: Kaple Panny Marie
datace: pol. 18. stol.
rozměry: š. 370 cm, h. 335 cm

obec: Bystřice pod Lopeníkem
název DSA: Kaple Panny Marie
datace: pol. 18. stol.
rozměry: š. 297 cm, h. 330 cm

obec: Bystřice pod Lopeníkem
název DSA: Kaple sv. Anny
datace: pol. 18. stol.
rozměry: š. 300 cm, h. 190 cm

obec: Dolní Němčí
název DSA: Kaple sv. Anny
datace: r. 1830
rozměry: š. 255 cm, h. 303 cm

obec: Drslavice
název DSA: Kaple Panny Marie Hostýnské
datace: pol. 18. stol.
rozměry: š. 408 cm, h. 505 cm

obec: Drslavice
název DSA: Kaple Bolesné Panny Marie
datace: r. 1795
rozměry: š. 285 cm, h. 310 cm

obec: Havříce
název DSA: Kaple sv. Šebestiána a Fabiána
datace: r. 1764
rozměry: š. 325 cm, h. 345 cm

obec: Havříce
název DSA: Kaple Sedmiboletné Panny Marie
datace: pol. 18. stol.
rozměry: š. 350 cm, h. 380 cm

obec: Horní Němčí
název DSA: Kaple Panny Marie
datace: nedoloženo
rozměry: š. 305 cm, h. 355 cm

obec: Lhotka
název DSA: Kaple sv. Barbory
datace: přelom 18. a 19.stol.
rozměry: š. 340 cm, h. 460 cm

obec: Nivnice
název DSA: Kaple sv. Jana Nepomuckého
datace: r. 1885
rozměry: š. 475 cm, h. 548 cm

obec: Nivnice
název DSA: Kaple Růžencové Panny Marie
datace: r. 1898
rozměry: š. 240 cm, h. 440 cm

obec: Nivnice
název DSA: Kaple Povýšení sv. Kříže
datace: r. 1947
rozměry: šestiúhelník (130 × 150 cm)

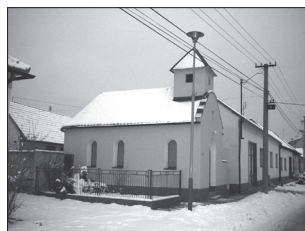
obec: Slavkov
název DSA: Kaple sv. Rodiny
datace: nedoloženo
rozměry: š. 193 cm, h. 177 cm

obec: Strání
název DSA: Kaple Bolestné Panny Marie
datace: r. 1816
rozměry: š. 310 cm, h. 260 cm

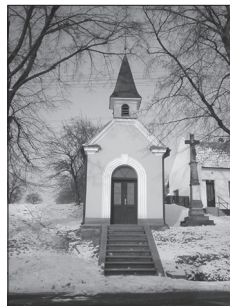
obec: Suchá Loz
název DSA: Kaple sv. Rocha
datace: v rozmezí let 1853–1869
rozměry: š. 400 cm, h. 730 cm

obec: Suchá Loz
název DSA: Kaple sv. Petra a Pavla
datace: r. 1852
rozměry: š. 292 cm, h. 230 cm

obec: Těšov
název DSA: Kaple sv. Anny
datace: (r. 1831–1920) nově vystavěna r. 1947
rozměry: š. 324 cm, h. 398 cm

obec: Uherský Brod
název DSA: Kaple sv. Andělů Strážných
datace: r. 1763
rozměry: š. 470 cm, h. 530 cm

obec: Uherský Brod
název DSA: Kaple Nejsvětější Trojice
datace: r. 1719
rozměry: š. 410 cm, h. 510 cm

obec: Uherský Brod
název DSA: Kaple sv. Václava
datace: (r. 1752–1945) nově vystavěna r. 2001
rozměry: š. 465 cm, h. 380 cm

obec: Újezdec u Luhačovic
název DSA: Kaple sv. Cyrila a Metoděje
datace: r. 1933
rozměry: š. 300 cm, h. 395 cm

obec: Vlčnov
název DSA: Kaple sv. Rodiny
datace: pol. 18. stol.
rozměry: š. 303 cm, h. 356 cm

obec: Vlčnov
název DSA: Kaple Panny Marie
datace: pol. 18. stol.
rozměry: š. 310 cm, h. 343 cm

obec: Vlčnov
název DSA: Kaple sv. Rodiny ve vinohradech
datace: r. 1906
rozměry: š. 290 cm, h. 320 cm

obec: Vlčnov
název DSA: Kaple v Tyršově ulici
datace: 90. léta 20. stol.
rozměry: š. 276 cm, h. 310 cm

Mgr. Tomáš Pospěch (n. 1979) je absolventem FF OU v Ostravě, magisterského oboru Kulturní dějiny a bakalářského oboru Dějiny umění a péče o kulturní dědictví. Diplomovou i bakalářskou práci věnoval tematicky výzkumu drobných sakrálních staveb na Uherskobrodsku a Uherskohradištsku.

Poznámky:

- 1 Postupně ožívající zájem o drobné stavby nesoucí náboženskou symboliku začíná naplňovat nízkou hladinu pozornosti, která byla v dřívějších dobách k tomuto druhu architektonických památek značně přezírává. Přesto se i někteří starší badatelé v menší míře této problematice odborně věnovali, a to především v rámci výzkumu lidové architektury. Tyto publikace dnes představují neocenitelné vodítko v rámci obecné teorie i vymezení regionálních odlišností. Mezi starší autory, kteří se v širokém záběru věnovali drobným sakrálním stavbám, patří například Václav Frolec, Otakar Máčel a Jaroslav Vajdiš. V současnosti se největší pozornosti tomuto tématu dostává na stránkách regionálně orientovaných periodik, a to jak z řad laické, tak odborné veřejnosti. Pro oblast Slovácka vykazují vysokou odbornou úroveň především příspěvky publikované v časopise Malovaný kraj a v ročence Slovácko vydávané Slováckým muzeem v Uh. Hradišti. Autoři, jako např. Jana Spathová,

Olga Floriánová a Jitka Matuszková, se fundovaně zabývají touto tematikou v rámci jednotlivých lokalit. Z badatelů, kteří přímo přispěli ke stanovení určité obecně akceptované typologie, jmenujme A. B. Krále, Jana Hudečka, J. F. Svobody nebo Karla Kuču, který se stále věnuje problematice českých i moravských zvonů velmi důkladně.

2 K o c h, W.: *Evropská architektura*. Praha 1998, s. 454.

3 P o j s l, M.: *Nástin vývoje sakrální architektury na Moravě*. In: XXVII. Mikulovské sympozium. Brno 2002, s. 41.

4 Bohatě ornamentálně zdobené kaple můžeme nalézt ve Strážnici a přilehlém okolí, kde má tato forma výzdoby bohatou tradici. Floriánová, O.: *Drobné sakrální objekty na Strážnicku*. In: Národopisná revue 1999, roč. 9, č. 1. s. 3–17.

5 Velmi podnětnou práci, věnovanou symbolice stromů v lidovém kultuře, představuje V e č e r k o v á, E., *Strom v lidové víře a obyčejích*. In Kult a živly. Uherské Hradiště. 1999, s. 99–115.

Small Sacral Buildings – Chapels of the Uherskobrodsko Region

A b s t r a c t

This article offers an academic overview of constructional, artistic and historical comparisons of a single building type in the national-economic region of Uherskobrodsko.

A brief characteristic of small sacral buildings and structures in the introduction helps to capture the importance and typology of individual sacral buildings. The article deals mainly with chapels because they stand out among other building types thanks to the richness of their constructional accidents and to their sheer numbers as well.

After brief development of terminology and the historical outline of the chapel development in general, the article focuses on the specific constructional development in the examined region. Individual chapels are analysed and subsumed into groups which have similar constructional and stylistic features. A general evaluation is presented.

The article closes with a selection of photographs that document the present state of all the buildings discussed in the study. The photographs are complemented with basic data such as location, name, consecration, datation and dimensions.

Kleine Sakralbauten – Kapellen im Gebiet von Uherský Brod

Z u s a m e n f a s s u n g

Der Artikel bringt eine fachkundige Behandlung über eine Bauart innerhalb der volkswirtschaftlichen Region Uherský Brod in Gesamtsicht der Komparation von baulichen künstlerischen und historischen Werten.

Eine einleitende kurze Charakteristik von kleinen sakralen Bauten kann die Bedeutung und Typologie von einzelnen Sakralbauten gut fassen. Die vorliegende Behandlung betrifft insbesondere Kapellen, denn diese ragen durch ihre reichhaltigen Bauformen und auch Mehrheit über die anderen Bauarten hinaus.

Von der Begriffsgenese und einem historischen Abriss der Kapellenentwicklung im weiten Maßstab wird die Aufmerksamkeit auf die Analyse einzelner Kapellen, ihre Einstufung in Gruppen mit verwandten oder ähnlichen Konstruktions- und Stilzeichen geleitet, um zur Gesamtbewertung zu gelangen.

Im abschließenden Teil dieser Arbeit sind Dokumentarfotos zu finden, die den gegenwärtigen Zustand aller auf den vorliegenden Seiten verfolgten Bauten aufgenommen haben. Die genannten Aufnahmen sind mit wichtigen Angaben (Standort, Name, Einweihung, Datierung, Maße) ergänzt.